

Μετάφραση Ι Ν ΓΡΥΠΑΡΗ

ΚΡΕΟΝΤΑΣ

Εσύ μπορείς να παίρνης
τώρα τα πόδια σου απ' εδώ, όπου θέλεις,
λεύτερος απ' την κάθε πια υποψία.
Λέγ' εσύ τώρα, κι όχι πολλά λόγια
μα σύντομα· ήξερες το κήρυγμα
που πρόσταζε μην κάμη αυτό κανένας;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Το ήξερα, πώς να μη; Γνωστό ήταν σ' όλους.

ΚΡΕΟΝΤΑΣ

Και τόλμησες λοιπόν να παραβής
αυτό το νόμο;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ναι, γιατί δεν ήταν
ο Δίας, που μου τα 'χε αυτά κηρύξη,
ούτε η συγκάτοικη με τους θεούς
του Κάτω κόσμου, η Δίκη, αυτούς τους νόμους
μες στους ανθρώπους όρισαν· και μήτε
πίστευα τόση δύναμη πως νάχουν
τα δικά σου κηρύγματα, ώστ' ενώ είσαι
θνητός να μπορής των θεών τους νόμους
τους άγραφτους κι ασάλευτους να βιάζης·
γιατί όχι σήμερα και χτες, μα αιώνια
ζουν αυτοί, και κανείς δεν το γνωρίζει
από πότε φανήκανε· κι εγώ
ποτέ δε θα μπορούσα να τρομάξω
θέλημ' ανθρώπου κανενός και δώσω
στους θεούς δίκη, παραβαίνοντάς τους·
πως θα πεθάνω το 'ξερα· πώς όχι;
και δίχως τα κηρύγματά σου εσένα·
κι αν θα πεθάνω πριν της ώρας μου,
κέρδος εγώ το λέω αυτό, γιατί όποιος
ζη μες σε τόση όση εγώ δυστυχία,
πώς να μην του είναι ο θάνατός του κέρδος ;
έτσι κι εγώ τίποτα δεν τον έχω
τον πόνο του θανάτου αυτού· μα αν ήταν
και το ανεχόμεν άταφος να μείνη
της μητέρας μου ο γυιός στο θάνατό του,
αυτό θα μου ήταν πόνος· γι' αυτά τ' άλλα

καθόλου δεν πονώ· κι αν τώρα εσύ
για άμυαλη με περνάς γι' αυτά που κάνω,
ο άμυαλος ίσως γι' άμυαλη με παίρνει.

ΧΟΡΟΣ

Δείχνει τ' ωμό το φυσικό της κόρης
πως είναι από πατέρα ωμό· δεν ξέρει
να γέρνη μες στις δυστυχίες κεφάλι.

ΚΡΕΟΝΤΑΣ

Μα ξέρε πως οι πιο σκληρές οι γνώμες
αυτές είναι που πιότερο και πέφτουν,
κι όσο γερό το σίδερο και να 'ναι
όταν στην πύρα της φωτιάς σκληρύνει,
τότε θα δης πώς σπάνει και ραγίζει·
και τ' άλογα τα πιο βαρβάτα, ξέρω,
ένα μικρό χαλινάρι τα σιάζει·
γιατί δεν πάει να μεγαλοφέρνει
όταν είναι κανείς δούλος των άλλων.
Κι αυτή ήξερε το θράσος της να δείξει
και τότε που τους νόμους μας πατούσε,
και δεύτερο αυτό θράσος της, αφού έχει
κάμνη την πράξη και να την καυχιέται
και να γελά με το κατόρθωμά της.
Δεν είμαι εγώ, αυτή 'ναι τώρα ο άντρας,
αν ατιμώρητα έτσι την κρατήση
την εξουσία αυτή· μ' ας πάη να 'ναι
παιδί της αδερφής μου, ας πάη να 'ναι
η πιο στενή από αίμα συγγενής μου
μες σ' όλους που τον ίδιο Εφέστιο Δία
λατρεύομε, μα αυτή και η αδερφή της
δε θα γλυτώσουν απ' τον πιο κακό
το θάνατο· γιατί το ίδιο και κείνην
κατηγορώ, πως είχε μελετήση
την ταφή του νεκρού. Φωνάξετέ την
ευτύς εδώ· την είδα τώρα μέσα
πόκανε σαν τρελλή κι αλλοπαρμένη·
γιατ' η ψυχή εκείνων που σχεδιάζουν
στα σκοτεινά μίαν όχι καλή πράξη,
προδίνεται συχνά και πριν την κάμουν·
μα όχι πιο λίγο εχτρεύομαι όταν ένας
ζητά, σαν θα πιαστή στο κακό επάνω,
με ωραία να το στολίζει έπειτα λόγια.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Σκότωσέ με λοιπόν, θες τίποτ' άλλο;

ΚΡΕΟΝΤΑΣ

Εγώ; μα τίποτα· έχω αυτό, όλα τα 'χω.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τι αργείς λοιπόν; γιατί καμιά δε βρίσκω
στα λόγια σου ευχαρίστηση, μήτε είθε
να βρω ποτέ μου εγώ· το ίδιο και σένα
ευχάριστες οι πράξεις μου δε σου είναι.
Αν και από πού θε να 'χα πιο μεγάλη
δόξα αποκτήση, παρά θάβοντας
τον ίδιο μου αδερφό; Θα ομολογούσαν
κι όλοι αυτοί εδώ πως μ' επιδοκιμάζουν,
αν φόβος δεν τους έκλεινε τη γλώσσα·
μα οι βασιλείες, εχτός από άλλα τόσα
πόχουν να χαίρουνται αγαθά, μπορούνε
να λένε και να κάνουν ό,τι θέλουν.

Μετάφραση Μπεζαντάκου

ΚΡΕΟΝΤΑΣ

Εσύ, που το κεφάλι σου μας κατεβάζεις κάτω·
ομολογείς ή θα μας πεις πως δεν τα έχεις κάνει;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κι ομολογώ και δε σας λέω πως δεν τα έχω κάνει.

ΚΡΕΟΝΤΑΣ

Πάρε τα πόδια σου εσύ και τράβα όπου θέλεις,
λεύτερος από τις βαριές κατηγορίες· φύγε.
Τώρα εσύ: Πες σύντομα, μην το τραβάς σε μάκρος:
Τη γνώριζες την προσταγή που τό 'χε απαγορεύσει;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τη γνώριζα· μα πώς αλλιώς; Ξεκάθαρη πια ήταν.

ΚΡΕΟΝΤΑΣ

Παρ' όλα αυτά το τόλμησες να παραβείς το νόμο;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Γιατί δε μου το πρόσταξε αυτό ο μέγας Δίας
ούτε και η συγκάτοικος με τους θεούς του Άδη,
η Δίκη, είναι που όρισε στον κόσμο τέτοιους νόμους.

Ούτε και νόμιζα ποτέ πως έχουν τέτοιο κύρος
πια οι δικές σου προσταγές, ώστε, θνητός που είσαι,
τους άγραφους κι ασάλευτους νόμους να ξεπεράσεις.
Όχι μονάχα σήμερα και χθές, μα αιώνια ζούνε,
κι ούτε που έμαθε κανείς ποια είναι η πηγή τους.
Γι' αυτό και δεν εσκόπευα, μόνο γιατί φοβάμαι
μια θέληση ανθρώπινη, στα θεία ν' αμαρτήσω.
Πως θα πεθάνω τό 'ξερα –και πώς να μην το ξέρω;–
χωρίς κι αυτή την προσταγή· αν τώρα πριν της ώρας
χαθώ, για κέρδος μου αυτό εγώ το λογαριάζω.
Όποιος μέσα στα βάσανα, όπως εγώ, παλεύει,
πώς κέρδος απ' το θάνατο αυτός δεν προσκομίζει;
Έτσι για μένα να με βρει η μοίρα του θανάτου
δεν είναι διόλου λυπηρό· μ' αν ίσως ανεχόμεν
το γιο της μάνας μου άθαφτο, κακοθανατισμένο,
εκείνο θα με πλήγωνε· αυτά δε με πικραίνουν.
Κι αν ίσως άμυαλα αυτά σου φαίνονται που κάνω,
περίπου ένας άμυαλος άμυαλη θα με κρίνει.

ΧΟΡΟΣ

Δείχνει σκληρό το φυσικό κι από σκληρό πατέρα
αυτής της κόρης· στα δεινά δε σκύβει το κεφάλι.

ΚΡΕΟΝΤΑΣ

Να ξέρεις πως κι οι πιο σκληροί οι χαρακτήρες πέφτουν,
συντρίβονται· το σίδερο, όσο γερό και νά 'ναι,
όταν το ψήσεις στη φωτιά, πολλές φορές το βλέπεις
να σπάει και να ραγίζεται, να γίνεται κομμάτια.
Και τα βαρβάτα άλογα με κάποιο χαλινάρι
μικρό πια τιθασεύονται· δε γίνεται ένας δούλος
των άλλων με θρασύτητα κεφάλι να σηκώνει.
Αυτή και πρώτα ήξερε το θράσος της να δείχνει,
τότε που παραβίαζε τους θεσπισμένους νόμους·
και τώρα θράσος δεύτερο: Αφού τα έχει κάνει,
να καμαρώνει, να γελάει με τα καμώματά της.
Δε θά 'μαι άνδρας πια εγώ, αυτή θα είναι άνδρας,
αν ατιμώρητα αψηφάει τη δύναμη που έχω.
Κόρη ξεκόρη αδελφής είτε συγγένισσά μου
πιο κοντινή στο σπίτι μας που προστατεύει ο Δίας,
αυτή κι η ομογάλακτη το Χάρο δεν ξεφεύγουν,
το μαύρο και τον άραχλο· κατηγορώ κι εκείνην
εξίσου πως μαγείρεψε το θάψιμο ετούτο.
Και φέρτε την έξω γοργά· την είδα προ ολίγου

στο σπίτι να λυσσομανάει με φρένα σαλεμένα.
Το συνηθίζει η καρδιά αυτών που στο σκοτάδι
τ' άθλια μηχανεύονται να τους προδίδει πάντα.
Μισώ και όταν πιάνεται κανείς εκεί που κάνει
βρόμικη πράξη, με παχιά λόγια να τη στολίζει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Γυρεύεις κάτι πιο πολύ απ' το να με σκοτώσεις;

ΚΡΕΟΝΤΑΣ

Τίποτε άλλο πιο πολύ· μ' αυτό τα έχω όλα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Γιατί χασομεράς λοιπόν; Απ' τα δικά σου λόγια
δε μου αρέσει τίποτα και μήτε να μ' αρέσει.
Το ίδιο και οι πράξεις μου σ' εσένα δεν αρέσουν.
Κι όμως που μεγαλύτερη θά 'βρισκα δόξα τάχα
απ' την ταφή του αδελφού, που 'χε την ίδια μάνα;
Και όλοι αυτοί θα λέγανε πως συμφωνούν, αν ίσως
ο φόβος δεν τους έδενε τη γλώσσα ο δικός σου.
Η τυραννία σε πολλά έχει χαρές μεγάλες
κι είναι στο χέρι της να λέει, να κάνει ό,τι θέλει.

ΚΡ. Σε δή, σέ την νεύουσαν εις πέδον κάρα, φής, ἢ καταρνῇ μὴ δεδρακέναι τάδε; ΑΝ. Καὶ φημὶ δρᾶσαι κοῦκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μῆ. ΚΡ. Σὺ μὲν κομίζοις ἂν σεαυτὸν ἢ θέλεις ἔξω βαρείας αἰτίας ἐλεύθερον· σὺ δ' εἰπέ μοι μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως, ἤδησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε; ΑΝ. Ἦδη· τί δ' οὐκ ἔμελλον; ἐμφανῇ γάρ ἦν. ΚΡ. Καὶ δῆτ' ἐτόλμας τούσδ' ὑπερβαίνειν νόμους; ΑΝ. Οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε, οὐδ' ἡ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη τοιούσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὥρισεν νόμους, οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον φόβῳ τὰ σὰ κηρύγμαθ' ὥστ' ἄγραπτα κάσφαλῇ θεῶν νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ' ὑπερδραμεῖν. Οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθές, ἀλλ' αἰεὶ ποτε ζῆ ταῦτα, κοῦδεὶς οἶδεν ἐξ ὅτου 'φάνη. Τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς φρόνημα δείσας, ἐν θεοῖσι τὴν δίκην δώσειν· θανουμένη γὰρ ἐξήδη, τί δ' οὐ; κεῖ μὴ σὺ προῦκήρυξας. Εἰ δὲ τοῦ χρόνου πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὐτ' ἐγὼ λέγω· ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὥς ἐγὼ κακοῖς ζῆ, πῶς ὁδ' οὐχὶ κατθανὼν κέρδος φέρει; Οὕτως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ μόρου τυχεῖν παρ' οὐδὲν ἄλγος· ἀλλ' ἂν, εἰ τὸν ἐξ ἐμῆς μητρὸς θανόντ' ἄθαπτον ἦνσχόμεν νέκυν, κείνοις ἂν ἤλγουν· τοῖσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι. Σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρῶσα τυγχάνειν, σχεδόν τι μῶρῳ μωρίαν ὀφλισκάνω. ΧΟ. Δηλοῖ τὸ γέννημ' ὦμόν ἐξ ὦμοῦ πατρὸς τῆς παιδός· εἴκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς. ΚΡ. Ἄλλ' ἴσθι τοι τὰ σκληρ' ἄγαν φρονήματα πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον σίδηρον ὁπτόν ἐκ πυρὸς περισκελῇ θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα πλεῖστ' ἂν εἰσίδοις. Σμικρῷ

χαλινῷ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους ἵππους καταρτυθέντας· οὐ γὰρ ἐκπέλει φρονεῖν μέγ' ὅστις δοῦλός ἐστι τῶν πέλας. Αὕτη δ' ὑβρίζειν μὲν τότε ἐξηπίστατο, νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους· ὕβρις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἥδε δευτέρα, τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν. Ἡ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνὴρ, αὕτη δ' ἀνὴρ, εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῆδε κείσεται κράτη. Ἀλλ' εἴτ' ἀδελφῆς εἴθ' ὁμαιμονεστέρα τοῦ παντὸς ἡμῖν Ζηνὸς Ἐρκείου κυρεῖ, αὐτὴ τε χῆ ξύναιμος οὐκ ἀλύξετον μόρου κακίστου· καὶ γὰρ οὖν κείνην ἴσον ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλευσai τάφου. Καὶ νιν καλεῖτ'· ἔσω γὰρ εἶδον ἀρτίως λυσσῶσαν αὐτὴν οὐδ' ἐπήβολον φρενῶν. Φιλεῖ δ' ὁ θυμὸς πρόσθεν ἡρῆσθαι κλοπεὺς τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων. Μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοῖσί τις ἀλοὺς ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλῃ. AN. Θέλεις τι μείζον ἢ κατακτεῖναί μ' ἐλὼν; KP. Ἐγὼ μὲν οὐδέν· τοῦτ' ἔχων ἅπαντ' ἔχω. AN. Τί δῆτα μέλλεις; ὥς ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων ἀρεστὸν οὐδέν, μηδ' ἀρεσθεῖη ποτέ, οὕτω δὲ καὶ σοὶ τᾶμ' ἀφανδάνοντ' ἔφυ. Καίτοι πόθεν κλέος γ' ἂν εὐκλεέστερον κατέσχον ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ τιθεῖσα; τούτοις τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν λέγοιτ' ἂν, εἰ μὴ γλῶσσαν ἐγκλήῃσι φόβος. Ἀλλ' ἢ τυραννὶς πολλὰ τ' ἄλλ' εὐδαιμονεῖ κᾶζεστιν αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' ἂ βούλεται.